

Radund 150 parsunas ân sascunro tar egna sera d'infurmaziun a Ziràn.

Gian Michael moderescha anzemel cun la grupa da lavur la discussiun objectiva da la populaziun.

Fusiùns sabasan sen cunfidanza

Sera d'infurmaziun davart la fusiun digls vischinadis en Val Schons

DA REINER SCHILLING

■ **Cun egna sera d'infurmaziun avanscha la fusiun digls vaschinadis digl nord digl Schons an l'ofensiva. Suainter preparaziuns intensivias ân rapreschantants digls sis vaschinadis preschanto igl gindasgis lur models par egna fusiun.** Igl 14 cumembers da la grupa da lavur ân suainter diesch sasi-das preschanto lur raport final. Que raport dascura anzemel cun la sera d'infurmaziun a Ziràn clerameing par egna veia cuminevla politica ad economica sco ear culturala ad ideologica.

Egn stretg plàn da terminis

Igl abitants digls vaschinadis da Lon, Maton, Casti-Vargistagn, Donat, Ziràn-Reschen a Runtgaglia ân gea igls 2009, suainter igl budget aprovo par la grupa da lavur a lur cunzaglieaders externs, do glich verda par amprens sclarimaints. Tenor igl stretg plàn da terminis vean tocen la parmavera tracto egn cuntract da fusiun, sco basa par la votaziun digls 18 da zarcladur da que on. Egn Ea da seglmains tschentg vaschinadis inclus egn Ea da la vischnànca la ple grànda Ziràn-Reschen vess par consequenza egna radunanza constitutiva igl atùn ad egna antrada an vigur igls amprens da schaner 2011. Egn varianta alternativa, sco la fusiun digls vaschinadis da la Muntogna da Schons e betga prevazida.

Diras nuschs

Las ple diras nuschs c'en stadas da schmatgear en stadas igls secturs finanzas a agricultura, â Andrea Clopath, president communal da Ziràn-Reschen declaro. Par quegl, mo ear par oters temas

Igl dus experts Ursin Fetz a Cecilia Manetsch datan infurmaziuns exactas.

complex, â la grupa da lavur clamò agid competent da Cecilia Manetsch, egna fiduziaria da Cuir sco ear da Ursin Fetz da la HTW Cuir. Cun egna analisa da fusiun ân igls experts sclarieu quàn permanent c'igl rom giuridic e ad ân sviluppo egn model. Egn digls puncts igls ple impurtants e sto da cruir egn pe da taglia cuminevel, a quegl sut cundiziuns, ca savessan betga easser ple gràndas. Igl vaschinadis Runtgaglia cun 33% cumparglieu cun Lon a Casti-Vargistagn cun 130%. Ascheia van ear las classas da finanzas agl madem spagat ordapar. Parsuainter en igls dabets respectivameing las facultads a las facultads d'investiziun par tgieu repartgieus oter. Sch'ign prenda igl cashflow sco masira, peia igl gudogn, ca stat anavos suainter investiziuns fatgas, statan tut igls sis vaschinadis sen

la vart positiva. Manetsch punctuescha la situaziun finanziaria sana, malgro las investiziuns previdas da 7,5 miliùns fràncs igls ons proxims. Ella punctuescha, ca egn pe da taglia cun 75% segi realistic a finanziameing surpurtavel, ear scha Runtgaglia cooperescha betg. Sco cumpensaziun par igl dolzamaint digl pe da taglia stess agls abitants da Ziràn-Reschen a Runtgaglia a disposiziun egn fond da 250 000 fràncs. Igl cantùn presta egna contribuziun da gulivaziun da 3,5 miliùns fràncs, ca corespunda a las taglias cantunales futuras, quinto sen tschentg ons.

Igl dretg da giudida restan valevels

La savunda nusch partutga igls dretgs d'utilisaziun digls taragns comunals, ca vignan surdos par la cultivaziun agls ma-

naschis agriculs locals. Qua vala sco exzepziun igl status quo, vut gir, igls dretgs da pastira digls utilisaders existents statan anavànt. Agl cuntract da fusiun ca e an mira, e la construcziun prinzipala: «An general ân agl nov vaschinadi tut igls purs igls madems dretgs d'utilisaziun». Anturn que text â la grupa speziala agricultura sut la direcziun da Marco Dolf, president communal da Casti-Vargistagn cumbato intensivameing. La fundaziun d'egna corporaziun dad alp a da cultura e planisada.

Dumondas tscharnadas da la sera d'infurmaziun en ear stadas la organizaziun a l'administraziun digl vaschinadi nov. Igl liac cuminevel vagness ad easser Ziràn a la suprastanza vagness ocupada cun seat parsunas da tut las vischnanças. Igl locals par lavurs comunales a forestalas van ear anzemel a la corporaziun Muntogna da Schons dess vagnir schlieada. Ear la vischnànca burghesa svanescha, la quala exista me a Lon, Maton a Ziràn. La proprietad da la vischnànca burghesa Ziràn nass vei tar egna corporaziun digl dretg public.

Fatgs emozionalis

C'igl vomi betga me par igls raps, punctuescha Gian Michael, president communal da Donat. L'identitad stess an las vischnanças ad egna tema, c'igls pintgs vagnessan mains risguardos â betga sacunfirmo or da resultads dad otras fusiuns da vaschinadis. Igl num futur fuss: Zillis-Schamserberg par rumantsch Ziràn-Muntogna. La bilinguitad vagness ear mantanida, garantescha Michael. An la vapa cuminevla stess sontg Martin, novameing dantant cun egna fatschària, la quala ign po sen la bandiera da

Ziràn dad oz betga ver. La grupa da lavur, mo ear las suprastanzas comunales, oter c'igls rapreschantants digl vaschinadi da Runtgaglia, datan finalmeing ear la racumandaziun, «ca la fusiun digls sis vaschinadis segi igl dretg pass agl futur». Igl raport final e publitgieu sut www.zillis-reischen.ch.

Aviert la runda da dumondas

La populaziun â fatg dumondas surtut davart tgossas finanziales ad agriculturas. La grupa da lavur sco ear igls experts ân an general pudieu dar egna rasposta clerifitgànta. Ascheia fuss egna adataziun zap a zap digl pe da taglia agls liacs difaraints tenor la lescha betga lubida. Malgro pajamaints da gulivaziuns agl cantùn suainter tschentg ons stessan daple daners a la valada ca antocen ussa. Daners da donaziuns stuessen vagnir mess aint liieu agl liac, sustanessan dantant egn budget cuminevel. Digls 7,5 miliùns fràncs da las investiziuns futuras vignan suletameing 5 miliùns realisadas a Ziràn-Reschen. Igl diember da delegos da la nova uniun da scola Schons vean eruieu tenor la part dad abitants. Igl vean dantant garantieu ca Andeer, sco ple grànd vaschinadi, astgi betga ver la majoritad. Igl e vagnieu dascurieu digl paragraf da guma, tenor igls dretgs cuminevels digls purs. Qua vomi an amprens lingia pigl schurmetg da la cultivaziun actuala, tge ca excluda dantant betga egn'adataziun futura da las leschas agl nov vaschinadi. Gest an la agricultura stotg'ign star aviert par evoluziuns. Igl tenor suainter la discussiun e sto, ca egna fusiun gartegia betga sainza cunfidanza an la tgossa ad an igls resultads elavuros.

«Igl va betga me pigls raps, mobagn ear pigl cor», punctuescha Gian Michael.

Cun posiziun positiva declarescha Andrea Clopath igls avantatgs a dischavantatgs d'egna fusiun digls vaschinadis.